

Олександр МИРОШНИК

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
(науковий керівник: к. е. н., доцент, доцент кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Лідія КРУП'ЯК)

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖСЕКТОРАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

У сучасних умовах децентралізації, зростання ролі територіальних громад та посилення вимог до ефективності місцевого врядування міжсекторальна взаємодія постає як ключовий чинник забезпечення сталого соціально-економічного розвитку. Управління розвитком громади більше не може ґрунтуватися виключно на ресурсах та компетенціях органів місцевого самоврядування. Успішне вирішення комплексних проблем на місцевому рівні вимагає залучення всіх стейкхолдерів – публічного сектору, бізнесу, інститутів громадянського суспільства, наукових установ та локальних ініціативних груп. Саме тому формування ефективної міжсекторальної взаємодії є стратегічним завданням територіальних громад, спрямованим на підвищення якості управлінських рішень, прозорості та результативності місцевої політики.

Міжсекторальна взаємодія розглядається як процес цілеспрямованої кооперації різних секторів – державного, приватного та громадського – для досягнення спільних цілей розвитку. Сутність такої взаємодії полягає у поєднанні ресурсів, компетенцій та управлінських інструментів [1]. Міжсекторальна взаємодія у територіальній громаді базується на принципах партнерства, субсидіарності, відкритості, довіри та взаємної відповідальності за результати.

Зазначимо, що необхідність міжсекторальної кооперації обумовлена низкою факторів, зокрема:

- ускладненням проблем територіального розвитку, які мають комплексний характер та виходять за межі компетенції одного сектору;
- обмеженістю фінансових та кадрових ресурсів органів місцевого самоврядування;
- зростанням ролі громадянського суспільства, його здатності впливати на формування місцевої політики;
- активізацією ділового сектору, зацікавленого у створенні сприятливого середовища для інвестицій та підприємництва; потребою у прозорості, підзвітності та довірі, що забезпечуються через партнерську участь у прийнятті рішень.

У процесі становлення територіальних громад як повноцінних суб'єктів публічного управління формується нова парадигма локального врядування, що ґрунтується на партнерських механізмах, мережевій організації взаємозв'язків та інклюзивності управлінських процесів. Розвиток міжсекторальної взаємодії визначається впливом глобальних трансформацій, цифрової модернізації, зростанням ролі громадянського суспільства, а також потребами у більш ефективній мобілізації ресурсів та забезпеченні сталого розвитку територій. У цьому контексті виділяється низка фундаментальних тенденцій, які визначають характер і напрями інноваційного розвитку місцевого врядування.

Сучасні громади дедалі активніше впроваджують цифрові технології в систему публічного управління. Водночас, це не лише електронні консультації чи онлайн-опитування, а формування цілісних цифрових екосистем, що забезпечують інтеграцію інструментів електронної демократії, електронного врядування та цифрової участі громадян. Ці інструменти підвищують прозорість ухвалення рішень, забезпечують оперативність комунікації між стейкхолдерами та сприяють формуванню «цифрової культури взаємодії» в громаді. Відтак, зростання ролі цифрових платформ для стратегічного планування дозволяє структурувати та моделювати сценарії розвитку на основі даних, що формує передумови для більшої обґрунтованості рішень.

Державно-приватне партнерство (ДПП) перетворюється на один із ключових механізмів залучення інвестицій, інноваційних технологій та управлінських практик приватного сектору до розв'язання місцевих проблем. У територіальних громадах ДПП найчастіше використовується у сферах житлово-комунального господарства, модернізації дорожньої та соціальної інфраструктури, охорони здоров'я, енергоефективності, рекреації та відновлюваної енергетики [2]. Разом з тим, розширення спектра партнерських проєктів сприяє інституціоналізації принципу взаємної вигоди, коли громада отримує доступ до додаткових ресурсів, а приватний сектор - нові можливості для інвестицій і розвитку.

В умовах децентралізації та наближення влади до громадян особливого значення набуває розвиток інституцій громадської участі. Утворення громадських рад, консультативних комітетів, галузевих та молодіжних рад, бізнес-асоціацій формує інституційне середовище, що забезпечує сталість і передбачуваність взаємодії органів влади й громадськості. Такі структури відіграють роль комунікаційних майданчиків для діалогу, а також сприяють легітимізації управлінських рішень. Розгортання мережових форм співпраці базується на принципах багаторівневого врядування та партнерського обміну знаннями.

Зазначимо, що актуальним трендом є залучення науково-дослідних установ, університетів і експертних центрів до процесів стратегічного планування, аналітичного супроводу та оцінювання політик місцевого розвитку. Наукові інституції забезпечують методологічну підтримку, здійснюють моніторинг соціально-економічних процесів, допомагають громадам формувати сценарне бачення розвитку та розробляти моделі інноваційного управління. Науково-експертна підтримка сприяє формуванню культури доказових рішень, що підвищує якість управлінського циклу.

Однією з визначальних характеристик сучасних громад є імплементація принципів інклюзивності, що передбачає залучення до процесів прийняття рішень соціально вразливих груп - людей з інвалідністю, молоді, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб,

одиноких літніх людей та інших категорій. Інклюзивне управління забезпечує підвищення рівня соціальної справедливості, сприяє збалансованості місцевої політики та зміцнює соціальну згуртованість. Відтак, такі підходи відповідають принципам недискримінації та рівності можливостей, що є базовими орієнтирами сучасного європейського врядування.

Територіальні громади дедалі частіше інтегрують у свою діяльність підходи та методології, пов'язані з досягненням Цілей сталого розвитку (ЦСР). Особливу актуальність мають ЦСР 11 - «Сталий розвиток міст і громад», що визначає потребу у формуванні безпечного, інклюзивного, доступного та екологічного середовища та ЦСР 17 - «Партнерство заради сталого розвитку», яке підкреслює важливість багатосторонньої взаємодії та координації.

Отже, впровадження цих підходів сприяє гармонізації економічних, екологічних і соціальних інтересів громади, забезпеченню довгострокової стійкості та адаптивності до глобальних викликів. Вони створюють основу для формування ефективної міжсекторальної взаємодії в процесі управління розвитком територіальної громади, орієнтованої на результативність, прозорість і сталий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Заяць Т., Краєвська Г. Міжсекторальна співпраця в контексті соціального розвитку територіальних громад України // Демографія та соціальна економіка. 2024. № 1(55). С. 59-77. URL: <https://ojs.dse.org.ua/index.php/dse/article/view/179>
2. Шинкарьов А. М. Міжсекторальне партнерство органів управління та децентралізація влади в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2018. № 2. С. 94-101. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/2/mizhsektoralnepartnerstvo-organiv-upravlinnya-ta-decentralizaciya-vladi-v-ukraini.pdf>